

ІГОР АНТОНОВИЧ ХИЖНЯК (2012-2020 РОКИ): ТЕПЛІ СПОГАДИ

Упродовж життя всім нам доводиться спілкуватися та працювати з різними за характером, рівнем виховання чи професіоналізму людьми. Надовго ж залишаються в пам'яті лише непересічні, а тим більше видатні особистості, яких завжди цікаво слухати та в яких є чого повчитися. Особисто для мене такою людиною був професор Ігор Антонович Хижняк. На превеликий жаль, наше знайомлення та спілкування тривало лише трохи більше восьми років – із літа 2012 р. і до його відходу в засвіти.

Тривалий час мені було заочно відомо про І. А. Хижняка з його історичних досліджень і відгуків викладачів історичного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, поряд з якими свого часу він працював. Наше особисте знайомлення відбулося за посередництва професора цього вишу (моєї *Alma Mater*), доктора історичних наук Ігоря Анатолійовича Коляди, який улітку 2012 р. рекомендував мене як кандидата на вакантну посаду старшого викладача Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». На той час І. А. Хижняк очолював кафедру міжнародної інформації цього закладу і, незважаючи на те, що минуло лише близько двох місяців після захисту мною дисертації, без вагань підтримав таку пропозицію. Коли ж після початку навчального року я отримав диплом кандидата історичних наук, Ігор Антонович відразу поспривав переведенню на вищу посаду доцента. Тож саме йому завдячую наступній своїй п'ятирічній викладацькій діяльності в цьому закладі вищої освіти.

Пригадую, що Ігор Антонович, вирізняючись досвідом роботи й проживання в США, бездоганним знанням англійської мови, мав великий авторитет та повагу в колег і студентів. Незважаючи на високий професійний статус, посаду, наукові ступені і вчені звання, він ніколи не цурався повсякденної роботи, регулярно проводив додаткові наукові семінари на актуальні міжнародні теми, завжди був на глибокому експертному рівні проінформований про поточні політичні події країн Європи та Америки. Наскільки мені відомо, у той час він був чи не єдиним викладачем університету, якому керівництво доручило забезпечити підготовку навчальних програм англійською мовою для українських та іноземних студентів. Ці й інші завдання, які інколи навіть виходили за межі обов'язків завідувача кафедри, Ігор Антонович виконував вчасно, із притаманним йому високим професіоналізмом. Тим не менш, на мій погляд, недбале, і до певної міри «споживацьке», ставлення керівництва університету до професора такого рівня в поєднанні з погіршенням стану його здоров'я та безкомпромісністю у відстоюванні своїх поглядів і переконань стало основною причиною звільнення І. А. Хижняка за власним бажанням 2014 р.

Після цього в наступні роки я мав можливість періодично, здебільшого кілька разів на рік, разом із професором І. А. Колядою зустрічатися та спілкуватися з Ігорем Антоновичем уже без формального статусу «керівник – підлеглий». Мене не раз вражало його вміння нешаблонно й критично аналізувати поточні події, здатність до політичного прогнозування. Пригадую одну з таких зустрічей наприкінці грудня 2013 р., тобто через кілька тижнів після початку Революції Гідності. Ми докладно це обговорювали, і тоді особливо закарбувалися в пам'яті слова Ігоря Антоновича про те, що події «завершаться великою кров'ю» (!), адже тогочасна влада не погодиться добровільно піти на поступки. На той час такий трагічний прогноз здавався абсолютно нереалістичним, однак, на жаль, він виявився дуже точним.

Маючи надзвичайно багатий життєвий досвід, І. А. Хижняк не раз, зокрема й на наше прохання, ділився деякими давніми спогадами про роботу при посольстві СРСР у Єгипті на початку 1970-х рр. та кумедними історіями про викладацьку діяльність у Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Інколи здавалося, що насправді його перебування на Близькому Сході виходило за рамки суто дипломатичної служби. Поодинокі розповіді на цю тему стосувалися арабо-ізраїльського конфлікту початку 1970-х рр. з погляду очевидця, якщо не сказати учасника, подій.

Будучи сином відомого українського радянського письменника А. Ф. Хижняка (1907–1993), Ігор Антонович мав можливість близько спілкуватися зі знайомими представниками інтелігенції, тогочасною, так би мовити, культурною богемою столиці УРСР. Ці епізоди також інколи зринали в його пам'яті під час нашого спілкування. Одного разу він пригадував, як у дитинстві разом із Остапом Вишнею (помер у 1956 р., коли І. А. Хижняку

виповнилося 8 років) відвідував матчі футбольного клубу «Динамо» на Республіканському стадіоні імені М. С. Хрущова в Києві (тепер – Національний спортивний комплекс «Олімпійський»). Кілька життєвих історій Ігоря Антоновича про пізніші часи дали змогу поглянути на місцеву радянську верхівку як на своєрідний феномен, коли компартійна діяльність поєднувалася зі щирою, нерідко прихованою з очевидних міркувань, любов'ю до всього українського.

Шкода, що Ігорю Антоновичу не вдалося підготувати власні спогади, це було б неабияке цікаве й пізнавальне історичне джерело. Восстанне ми спілкувалися незадовго до його смерті, 30 вересня 2020 р. Тоді, незважаючи на очевидне погіршення стану здоров'я, він, як завжди, зберігав бадьорість духу та демонстрував гострий розум. На жаль, виявилось, що це були останні миттєвості його яскравого, насиченого працею, сповненого оптимізмом і вірою в майбутнє життя.

Споживайте з миром, Ігорю Антоновичу! Світла та Вічна пам'ять!

Володимир МИЛЬКО (Київ)